

1. Demokrati – Å verte vaksen

Tverrfaglege tema

- Demokrati og medborgarskap
- Folkehelse og livsmeistring

Kompetansemål:

- Reflektere over kva for aktørar som har makt i samfunnet i dag, og korleis desse grunngeve standpunkta sine
- Skildre trekk ved det politiske systemet og velferdssamfunnet i Noreg i dag og reflektere over sentrale utfordringar
- Reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst
- Bruke samfunnsfaglege metodar og digitale ressursar i eigne undersøkingar, presentere funn ved hjelp av digitale verktøy og drøfte kor gyldige og relevante funna er
- Vurdere korleis arbeid, inntekt og forbruk kan påverke personleg økonomi, levestandard og livskvalitet
- Utforske ulike plattformer for digital samhandling og reflektere over korleis digital deltaking og samhandling påverkar forma på og innhaldet i samfunnsdebatten

Anbefalt tid 6 veker	Innhald og tema: Vern om demokratiet: • Kjenneteikn på demokrati og diktatur • Stortingsval Velferdsstaten: • Omfordeling, Folketrygda, NAV, sysselsetjing • Politikarane si rolle på velferdsstaten • Utfordringar for velferdsstaten Val 8.september	Arbeidsmåtar: Fordjuping: • Velferdsstaten • Ung-prosjekt • Val Forsking: • Stortingsval Samarbeid med andre fag: UNG-prosjektet	Vurdering: • Munnleg framføring og presentasjon av gruppeoppgåve om val. • Målttest kapittel 1. • Innleverte lekser Munnleg: Deltaking i timane
---	---	--	--

Anbefalt tid 6 veker	Innhald og tema: Velferdsstaten, vidare Krig: - Ulike typar krig: Kald krig, borgarkrig, Palestina, arabisk vår, sjølvstendekrig, ulike ressursar.. - Kven skal du tru på? - fake news - Alternativ til krig - Vladimir Putin sin mediedekning/politikk/propaganda, Donald Trump - FN - NATO	Arbeidsmåtar: Forelesing, studere nyhende (nettressursar), søkje ulike kjelder/ kritisk tilnærming Fordjuping: - Krig - Terrorisme Forsking: - Ein av dei tidlegare krigane - Ekstremisme	Vurdering: Målttest – kapittel 1. Skriftleg: - Oppgåve om krig, terrorisme og ekstremisme
---	---	--	--

3. Kulturmøte - Migrasjon

Tverrfaglege tema

- Folkehelse og livsmeistring
- Berekraftig utvikling

Kompetansemål:

- Reflektere over likskapar og ulikskapar i identitet, levesett og kulturuttrykk og drøfte mogelegheiter og utfordringar ved mangfald
- Samanlikne korleis politiske, geografiske og historiske forhold påverkar levekår, busetjingsmønster og demografi i forskjellige delar av verda i dag
- Reflektere over korleis identitet, sjølvbilete og eigne grenser vert utvikla og utfordra i ulike fellesskap, og presentere forslag til korleis ein kan handtere påverknad og uønskte hendingar
- drøfte korleis framstillingar av fortida, hendingar og grupper har påverka og påverkar haldningane og handlingane til folk
- reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst
- skildre sentrale lover, reglar og normer og drøfte kva konsekvensar brot på desse kan ha for den enkelte og for samfunnet på kort og lang sikt
- Utforske og skildre korleis menneske og urfolk sine rettar og andre internasjonale avtalar og samarbeid påverkar nasjonal politikk, menneske sine liv, likestilling og menneskeverd
- Gjere greie for fornorskinga av samane og dei nasjonale minoritetane og uretten dei har blitt utsett for, og reflektere over kva konsekvensar det har hatt og har på individ- og samfunnsnivå

Anbefalt tid	Innhald og tema	Arbeidsmåtar:	Vurdering
	Migrasjon: - Dytt- og drafaktorar, busettingsmønster, hjerneflukt, flyktning, asyl, Schengen - Samane Globalisering: - Internasjonal arbeidsdeling, konkurransefortrinn, multinasjonale selskap, kultur, fordomar --> seinare, per.6 Film: "First they killed my father" (Netflix)	Arbeidsmåtar: Lage plakat/brosjyre, rollespel, jobbe med omgrep, diskutere, sjå videosnuttar, oppgåve om Schengen Fordjuping: - Migrasjon - Busettingsmønster - Globalisering Forskning: - Befolkning Stad kommune - Stad kommune	Skriftleg: - Reklameplakat/brosjyre om dra- og dyttfaktorar - omgrepsark Munnleg: - Rollespel om flukt/ Paneldebatt om flukt pga. Klima og miljø (oppg.3 s.131, <i>Relevans</i>) - <i>Fagsamtale eventuelt ein skriftleg prøve</i>

4. Konflikthar – “Vern om demokratiet”**Tverrfaglege tema**

- demokrati og medborgarskap
- Folkehelse og livsmeistring

Kompetansemål:

- reflektere over kva for aktørar som har makt i samfunnet i dag, og korleis desse grunngeiv standpunkta sine
- Reflektere over kva for aktørar som har makt i samfunnet i dag, eller korleis dei grunngeivstandpunkta sine.
- gjere greie for årsaker til og konsekvensar av sentrale historiske og notidige konflikthar og reflektere over om endringar av nokre føresetnader kunne ha hindra konflikthane

Anbefalt tid 6 veker	Innhald og tema “Flukt”, Leo Ajkic Flyktingehjelpen.no Elevkanalen Nobels fredspris: - Kven fått, kvifor... - FN: - Elevar som har hospitert på VGS – legge fram for dei andre (konflikten i Mali/FN-spelet) “Farvel Bafana”, film om N. Mandela	Arbeidsmåtar: Arbeide med omgrep – setje inn i kontekst, diskutere og forklare kvarandre, sjå ulike presseoppslag (aviser og på nett) - kritisk tilnærming. Urix e.l. (filmsnuttar/dokumentar: styreset). Fordjuping: - FN - Nobels fredspris - Tekst om «Frå demokrati til diktatur»: Korleis er det å bu i eit diktatur?	Vurdering: Skriftleg/munnleg: - Prøve om FN og Nobels fredspris (elevane vel prøveform: skriftleg eller fagsamtale)
------------------------------------	---	--	--

5. Berekraftig utvikling - "Økonomi og samfunn" og "Ei samanfletta verd"

Tverrfaglege tema

- berekraftig utvikling
- demokrati og medborgarskap
- folkehelse og livsmeistring

Kompetansemål:

- drøfte korleis framstillingar av fortida, hendingar og grupper har påverka og påverkar haldningane og handlingane til folk
- utforske korleis teknologi har vore og framleis er ein endringsfaktor, og drøfte innverknaden teknologien har hatt og har på enkeltmenneske, samfunn og natur
- reflektere over korleis menneske har kjempa og kjempar for endringar i samfunnet og samstundes har vore og er påverka av geografiske forhold og historisk kontekst
- skildre sentrale lover, reglar og normer og drøfte kva konsekvensar brot på desse kan ha for den enkelte og for samfunnet på kort og lang sikt
- skildre ulike dimensjonar ved berekraftig utvikling og korleis dei påverkar kvarandre, og presentere tiltak for meir berekraftige samfunn

Anbefalt tid	Innhald og tema:	Arbeidsmåtar:	Vurdering:
	Verdiskaping: - Primær, sekundær og tertiærnæring. - Privat og offentleg sektor Næringsliv: - Sysselsetting, innovasjon, eksport, import og skatt - Konkurransen, konkurs - Styresmaktene si oppgåve Globalisering: - Teknologi, handel, klima og miljø - Kultur (mat, klede, levesett)	Rollspel (Verdens-spillet), arbeide med omgrep, diskusjonar, sjå ulike filmsnuttar – samanlikne ulike delar av verda Fordjuping: - Kulturmøte - Teknologi - Handel - Næringsliv - Væriskaping Forsking: - Olje, laks - Matvanar - Kledevanar	Vurdering: Munnleg: Gruppeppgåve Skriftleg: Kapittelprøve - økonomi og samfunn

Repetisjon			
Kompetansemål: Sjå tidlegare periodar – alle kompetansemåla for 10.trinn samfunnsfag			
Anbefalt tid	Innhald og tema	Arbeidsmåtar	Vurdering
	Repetisjon av det vi har vore gjennom	Arbeide med/repetere fagstoffet vi har vore gjennom – kritisk tilnærming, refleksjon, sjå samanhengar, årsak/verknad, egne meiningar: - Krigar/terrorisme - Flukt/migrasjon - Styreformer/politikk/demokrati vs. diktatur - Livet som nordmann/Å vere ung i dagens samfunn - Samfunnet før og no - Globalisering - Velferdsstaten - Berekraft, teknologi, verdiskaping - Livsmeistring	Munnleg Dele klassa i grupper - ulike tema: lage presentasjonar, presentere for kvarandre